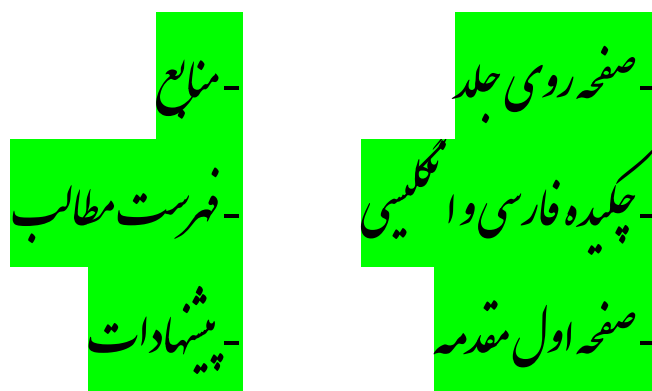

«پژوهشگر کرامی»

صفحاتی را که مشاهده می فرمائید، گزیده ای محدود از یک سند پژوهشی طولانی است که شامل:

برای مشاهده فهرست دیجیتال پایان نامه ها / رساله های می توانید به آدرس ذیل مراجعه کنید:

<http://lib.uok.ac.ir:8080>

در صورت به وجود آمدن هرگونه مشکل و پرسش در زمینه دسترسی، تهیه و استفاده از منابع الکترونیکی و دیجیتال به بخش پایان نامه ها و منابع دیجیتال کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد مراجعه نموده و تماس بگیرید!

شماره تماس ۰۸۷-۳۳۶۲۴۰۰۶

دانشگاه کردستان
دانشکده علوم انسانی و اجتماعی
گروه جامعه‌شناسی

پایان‌نامه کارشناسی ارشد در رشته جامعه‌شناسی

عنوان:

بررسی ارتباط بین تعارض کار-خانواده و نگرش‌های ازدواج و باروری
(مطالعه موردی زنان شاغل در شهر سنندج)

پژوهشگر:

اسرین بهزادی‌نیا

استاد راهنما:

دکتر سعید خانی

استاد مشاور:

دکتر حسین دانشمهر

تیر ۱۴۰۱

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه کردستان
دانشکده علوم انسانی و اجتماعی
گروه جامعه‌شناسی

پایان‌نامه کارشناسی ارشد رشته جامعه‌شناسی

عنوان:

بررسی ارتباط بین تعارض کار-خانواده و نگرش‌های ازدواج و باروری
(مطالعه موردی زنان شاغل در شهر سنندج)

پژوهشگر:

اسرین بهزادی‌نیا

استاد راهنما:

دکتر سعید خانی

استاد مشاور:

دکتر حسین دانشمهر

تیر ۱۴۰۱

دانشگاه کردستان
دانشکده علوم انسانی و اجتماعی
گروه جامعه‌شناسی

پایان نامه ارائه شده به عنوان بخشی از فعالیت‌های تحصیلی لازم جهت اخذ درجه کارشناسی ارشد (M.A) در رشته جامعه‌شناسی

عنوان:

بررسی ارتباط بین تعارض کار-خانواده و نگرش‌های ازدواج و باروری
(مطالعه موردی زنان شاغل در شهر سنندج)

پژوهشگر:

اسرین بهزادی نیا

در تاریخ ۱۴۰۱/۰۴/۲۲ توسط کمیته تخصصی و هیأت داوران زیر مورد بررسی قرار گرفت و با درجه عالی به تصویب رسید.

امضاء	نام و نام خانوادگی	مرتبه علمی	هیأت داوران
	دکتر سعید خانی	استادیار	۱ - استاد راهنما
	دکتر حسین دانش‌مهر	دانشیار	۲ - استاد مشاور
	دکتر حاتم حسینی	دانشیار	۳ - استاد داور خارجی
	دکتر حسین محمدزاده	استادیار	۴ - استاد داور داخلی
	دکتر سعید خانی	مهر و امضاء معاون آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشکده	مهر و امضاء مدیر گروه
	دکتر مهدی جعفری		

چکیده

یکی از اساسی‌ترین تغییرات جمعیت‌شناختی در طول سه دهه گذشته در ایران کاهش چشم‌گیر فرزندآوری و تحولات ازدواج بوده است. پژوهش حاضر ارتباط بین تعارض کار-خانواده و نگرش‌های ازدواج و باروری زنان شاغل را مورد بررسی قرار داده است. چارچوب نظری و مدل تحلیلی پژوهش از نظریه‌های موجود در خصوص تعارض نقش و نظریه‌های نابرابری جنسیتی، حمایت اجتماعی و منابع اقتصادی زنان اقتباس و فرضیه‌ها تدوین گردید. پژوهش حاضر، از سنخ مطالعات کمی و از نوع همبستگی است و برحسب روش گردآوری اطلاعات، یک بررسی پیمایشی است که در سال ۱۴۰۰ در شهر سمنجان انجام گرفت. جامعه آماری شامل زنان ازدواج‌نکرده و دارای همسر ۱۵ تا ۴۹ سال است که ۳۳۸ نفر از آنان با روش‌های نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای و نمونه‌گیری تصادفی ساده برای پاسخ به پرسشنامه محقق‌ساخته و به شکل خود-اظهاری انتخاب شدند. نتایج پژوهش در سطح روابط دو متغیره، مؤید صدق برخی از فرضیه‌ها بوده است؛ از طرفی، زنان ازدواج‌نکرده‌ای که تعارض کار-خانواده بالاتری را تجربه کرده‌اند، سن بالاتری را برای ازدواج مناسب دانسته‌اند، یعنی بین میزان تعارض کار-خانواده و نگرش آنان به حداقل سن مناسب ازدواج رابطه مستقیم وجود داشت. از طرف دیگر، تجربه بالاتر تعارض کار-خانواده در بین زنان دارای همسر با نگرش به تعداد فرزند کمتر همراه بوده است که گویای ارتباط معکوس این دو متغیر است. علاوه بر این، هم در زنان ازدواج‌نکرده و هم دارای همسر، رابطه بین حمایت اجتماعی در خانواده و تعارض کار-خانواده معکوس، و در زنان دارای همسر رابطه بین تقاضاها و انتظارات نقشی خانواده و برابری جنسیتی با تعارض کار-خانواده ارتباط از نوع معکوس و معنادار بوده است. تحلیل چند متغیره داده‌ها در دو مدل جداگانه برای زنان ازدواج‌نکرده و دارای همسر نشان داد که در زنان مجرد، ۲۳/۵ درصد از تغییرات نگرش به سن مناسب ازدواج دختران توسط دو متغیر وضعیت استخدام در جهت منفی و تعارض کار-خانواده در جهت مثبت توضیح داده می‌شود. در زنان دارای همسر نیز، دو متغیر تعارض کار-خانواده در جهت منفی و سن در جهت مثبت ۴۲/۵ درصد از تغییرات نگرش به تعداد فرزند ایده‌آل را توضیح داده‌اند. به طور خلاصه، نتایج این پژوهش قرار گرفتن زنان در موقعیت‌های شغلی ایمن و با ثبات و نیز رفع تعارض‌های بین کار و خانواده با در پیش گرفتن سیاست‌های حمایت از خانواده را برای تحقق ایده‌آل‌های ازدواج دختران و ایده‌آل‌های فرزندآوری زنان برجسته می‌کند.

واژگان کلیدی: تعارض کار-خانواده، زنان ازدواج‌نکرده و دارای همسر، نگرش به سن

ازدواج، نگرش به باروری.

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
فصل اول: کلیات پژوهش.....	۱
۱-۱- مقدمه.....	۲
۱-۲- طرح مسأله.....	۳
۱-۳- اهمیت و ضرورت پژوهش.....	۶
۱-۴- اهداف پژوهش.....	۷
۱-۴-۱- هدف کلی.....	۷
۱-۴-۲- اهداف فرعی پژوهش عبارتند از:.....	۷
۱-۵- پرسشهای پژوهش.....	۸
۱-۶- ساختار پژوهش.....	۸
فصل دوم: مبانی نظری و پیشینه پژوهش.....	۱۰
۱-۲- مقدمه.....	۱۱
۲-۲- پیشینه پژوهش.....	۱۳
۲-۲-۱- پیشینه داخلی.....	۱۳
۲-۲-۲- پیشینه خارجی.....	۱۹
۲-۲-۳- جمع‌بندی و نتیجه‌گیری از پیشینه پژوهش.....	۲۴
۳-۲- مبانی نظری پژوهش.....	۲۵
۳-۲-۱- نظریه نظام‌های پارسونز.....	۲۵
۳-۲-۲- نظریه اعتلاء و تکثر نقش.....	۲۷
۳-۲-۳- نظریه تعارض نقش.....	۲۸
۳-۲-۴- نظریه تقسیم کار جنسیتی.....	۳۱
۳-۲-۵- نظریه نابرابری جنسیتی.....	۳۳
۳-۲-۶- نظریه حمایت اجتماعی.....	۳۶
۳-۲-۷- نظریه منابع اقتصادی زنان.....	۳۷
۳-۲-۸- نظریه ترجیحات.....	۳۹
۳-۲-۹- جمع‌بندی چارچوب نظری.....	۴۰
۴-۲- مدل نظری و تحلیلی پژوهش.....	۴۲
۵-۲- فرضیه‌های پژوهش.....	۴۴
۵-۲-۱- فرضیه‌های اصلی.....	۴۴
۵-۲-۲- فرضیه‌های فرعی.....	۴۴

فصل سوم: روش‌شناسی پژوهش	۴۶
۱-۳- مقدمه	۴۷
۲-۳- روش پژوهش و تکنیک گردآوری داده‌ها	۴۷
۳-۳- مفاهیم و متغیرهای پژوهش	۴۸
۳-۴- تعاریف مفهومی و نحوه عملیاتی کردن متغیرها	۴۸
۳-۴-۱- تعارض کار-خانواده	۴۸
أ- تعارض کار-خانواده مبتنی بر زمان	۴۹
ب- تعارض خانواده-کار مبتنی بر زمان	۴۹
ج- تعارض کار-خانواده بر مبنای توان‌فرسایی	۴۹
د- تعارض خانواده-کار بر مبنای توان‌فرسایی	۵۰
ه- تعارض کار-خانواده مبتنی بر رفتار	۵۰
و- تعارض خانواده-کار مبتنی بر رفتار	۵۰
۳-۴-۲- نگرش‌های ازدواج	۵۰
أ- تعریف مفهومی	۵۰
ب- تعریف عملیاتی	۵۱
۳-۴-۳- رفتار و نگرش‌های باروری	۵۱
أ- تعریف مفهومی	۵۱
ب- تعریف عملیاتی	۵۲
۳-۴-۴- حمایت اجتماعی در خانواده	۵۲
أ- تعریف مفهومی	۵۲
ب- تعریف عملیاتی	۵۳
۳-۴-۵- منابع اقتصادی فرد در خانواده	۵۴
أ- تعریف مفهومی	۵۴
ب- تعریف عملیاتی	۵۵
۳-۴-۶- انتظارات نقش خانوادگی	۵۵
أ- تعریف مفهومی	۵۵
ب- تعریف عملیاتی	۵۵
۳-۴-۷- نابرابری جنسیتی در خانواده	۵۶
أ- تعریف مفهومی	۵۶
ب- تعریف عملیاتی	۵۶
۳-۴-۸- ویژگی‌های زمینه‌ای	۵۷

۵۷	ا- سن
۵۷	ب- وضعیت تأهل
۵۷	ج- تعداد فرزند
۵۷	د- سطح تحصیلات
۵۷	ه- وضعیت اشتغال
۵۸	و- وضعیت استخدام
۵۸	ز- عنوان شغلی
۵۸	ح- سابقه شغلی
۵۸	ط- تعداد ساعت کار در شبانه‌روز
۵۸	ی- هزینه تقریبی ماهیانه
۵۸	ک- مالکیت چیزهای باارزش
۵۸	۳-۵- اعتبار و پایایی تکنیک پژوهش
۵۹	۳-۶- قلمرو مکانی پژوهش
۶۱	۳-۷- جامعه آماری، سطح تحلیل و واحد سنجش
۶۱	۳-۸- تعیین حجم نمونه و روش نمونه‌گیری
۶۳	۳-۹- شیوه تحلیل داده‌ها
۶۴	فصل چهارم: یافته‌های پژوهش
۶۵	۴-۱- یافته‌های توصیفی
۶۵	۴-۱-۱- ویژگی‌های جمعیتی پاسخگویان
۶۵	ا- سن
۶۶	ب- وضعیت تأهل
۶۶	ج- تعداد فرزند
۶۷	د- سطح تحصیلات
۶۸	ه- بخش اشتغال
۶۸	و- وضعیت استخدامی
۶۸	ز- سابقه شغلی
۷۰	ح- تعداد ساعت کار در شبانه‌روز
۷۰	ط- هزینه تقریبی ماهیانه
۷۱	ی- مالکیت موارد باارزش
۷۲	۴-۱-۲- توصیف گویه‌های متغیرهای پژوهش
۷۲	ا- توصیف گویه‌های تعارض کار-خانواده

ب- توصیف نگرش‌های ازدواج در زنان ازدواج‌نکرده.....	۷۶
ج- توصیف رفتار و نگرش‌های باروری در زنان دارای همسر.....	۷۷
د- توصیف گویه‌های حمایت اجتماعی در خانواده.....	۸۰
ه- توصیف گویه‌های انتظارات نقش خانوادگی.....	۸۳
و- توصیف گویه‌های نابرابری جنسیتی در خانواده.....	۸۵
۴-۲- یافته‌های تحلیلی (استنباطی).....	۸۸
۴-۲-۱- تحلیل‌های دو متغیره (آزمون فرضیه‌ها).....	۸۸
۴-۲-۲- تحلیل چندمتغیره.....	۱۰۴
فصل پنجم: خلاصه و نتیجه‌گیری.....	۱۰۹
۵-۱- خلاصه پژوهش.....	۱۱۰
۵-۲- بحث و نتیجه‌گیری.....	۱۲۰
۵-۳- پیشنهادهای پژوهش.....	۱۲۶
۵-۳-۱- پیشنهادهای کاربردی.....	۱۲۷
۵-۳-۲- پیشنهادهای پژوهشی برای پژوهش‌ها و پژوهشگران آینده.....	۱۲۸
۵-۴- محدودیت‌های پژوهش.....	۱۲۹
منابع و مأخذ.....	۱۳۰
پیوست.....	۱۳۹

فهرست جداول

صفحه	عنوان
۴۲	جدول ۱-۲: نظریه‌های مورد استفاده در پژوهش و فرضیه‌های بر آمده از آن‌ها.....
۵۹	جدول ۱-۳: آلفای کرونباخ متغیرهای پژوهش.....
۶۵	جدول ۱-۴: توزیع پاسخگویان بر حسب سن
۶۶	جدول ۲-۴: توزیع پاسخگویان بر حسب وضعیت تأهل
۶۷	جدول ۳-۴: توزیع پاسخگویان بر حسب تعداد فرزند
۶۷	جدول ۴-۴: توزیع پاسخگویان بر حسب سطح تحصیلات
۶۸	جدول ۵-۴: توزیع پاسخگویان بر حسب بخش اشتغال
۶۸	جدول ۶-۴: توزیع پاسخگویان بر حسب وضعیت استخدامی
۶۹	جدول ۷-۴: توزیع پاسخگویان بر حسب سابقه شغلی
۷۰	جدول ۸-۴: توزیع پاسخگویان بر حسب تعداد ساعت کار در شبانه‌روز
۷۱	جدول ۹-۴: توزیع پاسخگویان بر حسب مقدار هزینه ماهیانه
۷۱	جدول ۱۰-۴: توزیع پاسخگویان بر حسب مالکیت موارد باارزش
۷۳	جدول ۱۱-۴: توزیع پاسخگویان بر حسب گویه‌های تعارض کار-خانواده
۷۵	جدول ۱۲-۴: توزیع پاسخگویان بر حسب سطح تعارض کار-خانواده
۷۶	جدول ۱۳-۴: توزیع پاسخگویان ازدواج‌نکرده بر حسب نگرش در مورد سن مناسب ازدواج دختران
۷۷	جدول ۱۴-۴: توزیع پاسخگویان ازدواج‌نکرده بر حسب نگرش در مورد سؤالات دیگر ازدواج
۷۸	جدول ۱۵-۴: توزیع پاسخگویان دارای همسر بر حسب تعداد فرزند به دنیا آورده
۷۸	جدول ۱۶-۴: توزیع پاسخگویان دارای همسر بر حسب نگرش به باروری
۸۱	جدول ۱۷-۴: توزیع پاسخگویان بر حسب گویه‌های حمایت اجتماعی در خانواده
۸۲	جدول ۱۸-۴: توزیع پاسخگویان بر حسب سطح حمایت اجتماعی در خانواده
۸۴	جدول ۱۹-۴: توزیع پاسخگویان بر حسب گویه‌های انتظارات نقش خانوادگی
۸۴	جدول ۲۰-۴: توزیع پاسخگویان بر حسب نوع انتظارات نقش خانوادگی
۸۶	جدول ۲۱-۴: توزیع پاسخگویان بر حسب گویه‌های نابرابری جنسیتی در خانواده
۸۷	جدول ۲۲-۴: توزیع پاسخگویان بر حسب سطح نابرابری جنسیتی در خانواده
۸۸	جدول ۲۳-۴: رابطه (ضریب پیرسون) بین میزان تعارض کار-خانواده و نگرش به حداقل سن مناسب ازدواج
۸۹	جدول ۲۴-۴: رابطه تقاطعی بین سطح تعارض کار-خانواده و نگرش به تعداد فرزند ایده‌آل

جدول ۴-۲۵: رابطه (ضریب تائو-سی کندال و اسپیرمن) بین سطح تعارض کار-خانواده و نگرش به تعداد فرزند ایده‌آل.....	۸۹
جدول ۴-۲۶: رابطه (ضریب پیرسون) بین میزان حمایت اجتماعی در خانواده و تعارض کار-خانواده.....	۹۰
جدول ۴-۲۷: رابطه (ضریب پیرسون) بین میزان منابع اقتصادی فرد در خانواده و تعارض کار-خانواده.....	۹۱
جدول ۴-۲۸: رابطه (ضریب پیرسون) بین تقاضاها و انتظارات نقشی خانواده و تعارض کار-خانواده.....	۹۲
جدول ۴-۲۹: رابطه (ضریب پیرسون) بین برابری جنسیتی در خانواده و تعارض کار-خانواده.....	۹۲
جدول ۴-۳۰: وضعیت تعارض کار-خانواده زنان شاغل بر حسب ویژگی‌های زمینه‌ای.....	۹۵
جدول ۴-۳۱: نگرش زنان ازدواج‌نکرده به حداقل سن مناسب ازدواج بر حسب ویژگی‌های زمینه‌ای.....	۹۹
جدول ۴-۳۲: نگرش زنان دارای همسر به تعداد فرزند ایده‌آل بر حسب ویژگی‌های زمینه‌ای.....	۱۰۲
جدول ۴-۳۳: خلاصه مدل.....	۱۰۵
جدول ۴-۳۴: معنی‌داری مدل (ANOVA).....	۱۰۶
جدول ۴-۳۵: ضرایب و اهمیت نقش متغیرها.....	۱۰۷
جدول ۴-۳۶: خلاصه مدل.....	۱۰۷
جدول ۴-۳۷: معنی‌داری مدل (ANOVA).....	۱۰۷
جدول ۴-۳۸: ضرایب و اهمیت نقش متغیرها.....	۱۰۸

فهرست شکل‌ها

صفحه

عنوان

شکل ۱-۲: مدل نظری پژوهش..... ۴۴

فهرست نمودار

عنوان	صفحه
نمودار ۱-۴: نمودار هیستوگرام توزیع پاسخگویان در شاخص تعارض کار-خانواده.....۷۵	
نمودار ۲-۴: نمودار هیستوگرام توزیع پاسخگویان در شاخص حمایت اجتماعی در خانواده... ۸۳	
نمودار ۳-۴: نمودار هیستوگرام توزیع پاسخگویان در شاخص انتظارات نقش خانوادگی..... ۸۵	
نمودار ۴-۴: نمودار هیستوگرام توزیع پاسخگویان در شاخص نابرابری جنسیتی در خانواده.. ۸۷	

۱-۱- مقدمه

یکی از اساسی‌ترین تغییرات جمعیت‌شناختی در طول سه دهه گذشته در ایران کاهش چشم‌گیر باروری بوده است. در واقع، ایران از جمله کشورهایی است که سریع‌ترین کاهش باروری را طی مدت کوتاهی تجربه کرده است. برآوردهای صورت گرفته از روند تحولات باروری در ایران حاکی از این است که از سال ۱۳۸۵ نرخ باروری به پایین‌تر از حد جانشینی (۲/۱ فرزند) رسیده است. میزان باروری کل در کشور در سال ۱۳۹۰ حدود ۱/۸ برآورد گردیده است. برآوردهای سطح استانی از باروری نیز نشان داده‌اند که در سال ۱۳۹۰ میزان باروری کل در ۲۲ استان از ۳۱ استان کشور به زیر سطح جانشینی رسیده است (عباسی شوازی و حسینی چاوشی ۱۳۹۲). جامعه طی پنج دهه اخیر تغییرات جمعیتی - اجتماعی چشمگیری را تجربه کرده است. شواهد و آمارها مؤید آن‌اند که در فاصله سال‌های ۱۳۴۵ تا ۱۳۹۰، متوسط سن ازدواج زنان از ۱۸/۴ به ۲۳/۴، سن ازدواج مردان از ۲۵/۰ به ۲۶/۷ رسیده و دسترسی زنان به تحصیلات دانشگاهی به ۶۴ درصد در سال ۱۳۹۴ افزایش یافته است (عباسی شوازی و دیگران ۱۳۹۶ به نقل از موسسه پژوهش و برنامه ریزی آموزش عالی، ۱۳۹۵)، در همین دوره زمانی، میزان باروری کل از ۷/۷ به ۱/۸ فرزند کاهش یافته است (عباسی شوازی و حسینی چاوشی، ۱۳۹۲). علاوه بر تغییرات رفتاری فرزندآوری، در ازدواج و نگرش‌های مرتبط با آن نیز تغییرات محسوسی صورت گرفته است؛ الگوی ازدواج در ایران نیز مانند بسیاری از کشورهای دیگر دچار تغییرات محسوسی شده و افزایش میانگین سن ازدواج در ایران از ۱۹/۱ در سال ۱۳۶۵ به ۲۴/۴ در سال ۱۳۷۵ و رسیدن به میانگین ۲۳/۳ در سال ۱۳۸۵ بر اساس نتایج سرشماری مرکز آمار ایران گویای این تغییر است. همچنین در استان کردستان میانگین سن ازدواج ثبت شده بار نخست مردان ۲۷/۶ سال و بار اول زنان هم ۲۳/۴ سال بوده که این آمار بیانگر روند افزایشی سن ازدواج است (مرکز آمار ایران، ۹۵-۱۳۶۵). آنچه از مطالعات مختلف مشاهده می‌شود این است که افزایش سطح تحصیل زنان و به دنبال آن، تمایل زنان به مشارکت در بازار کار با انگیزش بازار در به‌کارگیری بیشتر زنان مواجه شده و همزمان با تغییرات فرهنگی و اجتماعی که بایدها و نبایدهای جدیدی را به ارمغان آورده و در مجموع جایگزین‌های ازدواج را برای زنان جذاب‌تر کرده و این امر تأخیر در ازدواج را سبب شده است (ضرابی و مصطفوی، ۱۳۹۰: ۳۴).

به دنبال این تغییرات و در گستره زیادی از تحقیقات اجتماعی و جمعیتی، عوامل گوناگونی برای تبیین باروری و ازدواج در ایران مطرح شده است. بر اساس این مطالعات، روند کاهش باروری در ایران و تغییرات مرتبط با ازدواج و فرزندآوری را می‌توان به مجموعه‌ای از تغییرات در شرایط اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی، افزایش عناصر و مؤلفه‌های مدرن همچون شهرنشینی، تحصیلات و تغییرات ارزشی و نگرشی، انقلاب جنسیتی و افزایش آرمان‌های برابری‌گرایانه جنسیتی، در دسترس بودن روش‌های پیشگیری از بارداری و ... نسبت داد (سرابی،

(۱۳۹۱). اشتغال زنان به عنوان یکی از عوامل مهم در باروری مورد توجه محققان زیادی بوده است. در واقع یکی از تبیین‌های اساسی کاهش باروری، تعارض میان باروری و اشتغال زنان است. فرض اساسی بسیاری از تحقیقات این است که فرزندآوری در تضاد با فعالیت اقتصادی زنان است و حتی برخی جامعه‌شناسان از آن به عنوان فرضیه ناسازگاری نقش مادری و یا تعارض کار و خانواده نام می‌برند (Edwards, 2002). از همین‌رو، در پژوهش حاضر به بررسی ارتباط بین تعارض کار-خانواده و نگرش‌های ازدواج و باروری در بین زنان شاغل شهر سنندج می‌پردازیم.

۱-۲- طرح مسأله

پدیده کار و اشتغال همواره از آغاز زندگی بشر مورد توجه بوده است و زنان از دیرباز هم‌پای مردان بار مسئولیت‌های زندگی را به دوش کشیده‌اند. امروزه در بیشتر جوامع، زنان نیز مانند مردان در بیرون از خانه مشغول به کارند و با توجه به گسترش آن، نوع جدیدی از خانواده بنام خانواده‌های دوشغله شکل گرفته یا در حال شکل‌گرفتن است (Young & Long, 1998). در این نوع از خانواده‌ها زن و مرد افزون بر نقش سنتی همسری و پدر و مادری، نقش شغلی نیز دارند و این موضوع برای زنان به ویژه در محیط‌ها و زمینه‌های سنتی که هنوز مشارکت و اشتغال زنان به نسبت مردان پایین است اهمیت بیشتری دارد؛ زیرا آن‌ها علی‌رغم دارا بودن نقش‌های خانواده، عهده‌دار نقش دیگری هم شده‌اند؛ به‌گونه‌ای که حتی با فاصله گرفتن از خانه، نگرانی انجام این امور آنان را رها نمی‌سازد. اگرچه به‌نظر می‌رسد که نقش جدید زنان منجر به تسهیلاتی مانند افزایش درآمد، بهبود وضع اقتصادی و افزایش عزت نفس آنان شده، اما این پدیده آنان را با مسأله‌ای بنام تعارض کار و مناسبات خانوادگی روبه‌رو ساخته است. با گرایش روزافزون زنان به بازار کار، امروزه زنان نیز همچون مردان و حتی بیش‌تر از آنان تعارض را تجربه می‌کنند (Frone et al., 1992). از سوی دیگر، بر اساس پژوهش‌های صورت‌گرفته (Senze et al., 2004)؛ (Masoudi-Alavi et al., 2003)، درجه کیفیت زندگی زنان در مقایسه با مردان کمتر است. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که تعارض‌های بین‌نقشی، تأثیر بیشتر و شدیدتری روی زنان دارد؛ چنین تعارضاتی وظایفی چندگانه بر دوش زنان می‌گذارد و مسائلی تازه را برای آنان مطرح می‌کند. بنابراین چنانچه زنان در برقراری تعادل بین نقش‌های شغلی و خانوادگی خود با مشکل روبه‌رو شوند، دچار تعارض کار-خانواده می‌شوند که پیامدهای آن نه‌تنها گریبان‌گیر خود فرد می‌شود، بلکه سازمان و در سطحی بالاتر، جامعه او نهاد‌های دیگر از جمله خانواده و مناسبات آن همچون ازدواج و فرزندآوری [هم از آن مشکلات دور نخواهند ماند (شعبانی بهار و دیگران، ۱۳۹۱: ۱۱۰)].

امروزه خانواده‌های ایرانی با قرار گرفتن در فرایند نوسازی در عرصه‌های گوناگون وارد مرحله انتقالی شده‌اند و ضمن حفظ برخی از عناصر سنتی خود، برخی ویژگی‌های جامعه جدید

را نیز دریافت کرده‌اند. روند رو به افزایش اشتغال زنان، که استقلال فکری، فردی و آزادی بیشتری را در انتخاب نوع زندگی و استقلال مالی از خانواده‌ها به دنبال دارد، از جمله این تغییرات است که سبب تغییر در نگرش‌های ازدواج و فرزندآوری زنان و خانواده‌ها شده است. این تغییرات نگرشی و رفتاری نه تنها در افراد متأهل، بلکه در بیشتر افرادی که ازدواج نکرده‌اند و یا در شرف ازدواج هستند هم نمود واقعی پیدا کرده است. در سال‌های اخیر، تمایلات و رفتارهای مرتبط با تعهدات بلندمدت زندگی همچون ازدواج و فرزندآوری در جامعه ایران رو به تغییر نهاده است؛ به‌عنوان مثال، میانگین سن ازدواج در کل کشور برای مردان و زنان به ترتیب از ۲۵ و ۱۸/۵ در سال ۱۳۴۵ به ۲۷/۵ و ۲۳ سال در ۱۳۹۵ رسیده است (مرکز آمار ایران، ۹۵-۱۳۴۵). به همین نحو، نرخ باروری کل کشور از حدود ۷/۷ فرزند برای هر زن در سال ۱۳۴۵ شمسی به ۵/۵ فرزند در سال ۱۳۶۷، ۲/۸ فرزند در سال ۱۳۷۵، و بین ۱/۸ تا ۲ فرزند در حال حاضر رسیده است (مؤسسه ملی تحقیقات سلامت جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۹۸: ۱۳).

امروزه حضور زنان در عرصه‌های اجتماعی افزایش یافته و موفقیت بیشتری با اشتغال و ضرورت کسب آگاهی و دانش برای زنان ایجاد شده و آن‌ها از موقعیت و پایگاه بالاتری نسبت به دهه‌های قبل برخوردار شده‌اند. بررسی وضعیت زنان نقاط شهری شهر سنج بر اساس شاخص‌های فعالیت طی سال‌های ۹۵-۱۳۸۵ نشان می‌دهد که نرخ مشارکت اقتصادی آنان از ۱۲/۲ درصد در سال ۱۳۸۵ به ۱۱/۳ درصد در سال ۱۳۹۰ و ۱۵ درصد در سال ۱۳۹۵ رسیده است (مرکز آمار ایران، ۹۵-۱۳۸۵). اگرچه به طور کلی نرخ مشارکت اقتصادی زنان در جامعه ایران نسبت به مردان بسیار پایین است، اما شاخص مذکور نشان‌دهنده حضور و تمایل بیشتر زنان سنندجی به مشارکت در امور و فعالیت‌های اقتصادی است. به‌علاوه، نسبت بیکاری آنان طی دوره ۹۵-۱۳۸۵ نیز نسبتاً کاهشی است. به‌طوری که نرخ بیکاری جمعیت فعال این زنان از ۴۰/۳ درصد در سال ۱۳۸۵ به ۳۶/۲ درصد در سال ۱۳۹۰ و ۳۲/۱ درصد در سال ۱۳۹۵ رسیده است. همچنین، تغییراتی در نوع فعالیت و اشتغال آنان نیز به وقوع پیوسته است. به‌عنوان مثال، در حالی که سهم اشتغال زنان سنندج در بخش کشاورزی در سال ۱۳۹۰ کمتر از ۱ درصد یعنی ۰/۷۴ درصد بوده است، این نسبت در سال ۱۳۹۵ به ۸/۸ درصد رسیده است. به همین ترتیب سهم زنان شاغل در بخش صنعت و خدمات تغییر یافته و در بخش صنعت از ۷/۹ درصد به ۶/۲ درصد، و در بخش خدمات از ۹۱/۴ درصد به ۸۵ درصد کاهش یافته است (همان منبع). به طور خلاصه، اطلاعات فوق‌گویی افزایش مشارکت زنان کردستان (در اینجا، شهر سنندج) در عرصه‌های اجتماعی و اقتصادی طی سال‌های اخیر است.

همان‌طور که گفته و نشان داده شد، تغییرات مرتبط با باروری و ازدواج در استان کردستان هم به وقوع پیوسته و اکنون نیز در جریان است، و با وجود راهکارهایی که از سوی نهادهای اجرایی و سیاست‌گذاری کلان کشور ارائه شده است، همچنان روند رو به کاهش

۵-۳-۱- پیشنهادهای کاربردی

✓ بالا رفتن هزینه‌های زندگی در صورتی که توان تأمین آن‌ها در زندگی میسر نباشد، نه تنها به پایین آمدن استانداردهای زندگی، کاهش قدرت خرید و کاهش سطح رفاه خانواده منجر می‌شود، بلکه زمینه پس‌انداز در زندگی هم از بین می‌رود و این فشارهای اقتصادی بر کلیه ابعاد زندگی از جمله رفتارهای باروری و فرزندآوری اثر می‌گذارد. مسیر اصلی این سیاست‌گذاری‌ها، از طریق شناخت عوامل کلیدی اثرگذار بر پایین ماندن سطح ازدواج و ایده‌آل‌های فرزندآوری مشخص می‌گردد. با توجه به نتایج تحقیق حاضر، دولت و سیاست‌گذاران بایستی قبل از هر چیز شرایط اقتصادی مساعد در زمینه ازدواج و فرزندآوری را برای ارتقای باروری و فرزندآوری فراهم آورند.

✓ براساس یافته‌های این مطالعه، تصمیم به ازدواج یا فرزندآوری در یک مدل انتخاب عقلانی تفسیر می‌شود. در این مدل براساس ارزیابی افراد از هزینه و فایده یک کنش فردی درباره ازدواج و فرزندآوری، اتخاذ می‌کند. افزایش هزینه‌های زندگی، اشتغال، استانداردهای زندگی، دلایل منطقی بر نگرش زنان به ازدواج و فرزندآوری می‌باشد. لذا، می‌تواند سیاست‌های رفع مشکلات و مسائل اقتصادی افراد، به منظور تسهیل ازدواج و فرزندآوری هر چه فوری در دستور کار دولت و برنامه‌ریزان جامعه قرار گیرد. به‌عبارت بهتر، همان‌طور که می‌دانیم، در ایران فرزندآوری پس از ازدواج و در خانواده صورت می‌گیرد. لذا، شرایط فعلی جمعیت اقتضا می‌کند که جوانان و مسائل و مشکلات آنان از جمله تحصیل، اشتغال، مسکن، و مهم‌تر از آن‌ها، ازدواج و فرزندآوری‌شان در اولویت برنامه‌ها قرار گیرد. "توجه به ساختار جوان جمعیت و تأمین امنیت شغلی و ایجاد زمینه‌های امید به آینده برای نسل جوان می‌تواند شرایط ازدواج آنان را فراهم نموده و به افزایش باروری و رشد طبیعی جمعیت منجر شود" (عباسی شوازی و حسینی چاوشی، ۱۳۹۱: ۱۱۴).

✓ نوع هزینه‌ها در گروه‌های مختلف زنان متفاوت است، گروهی از دست دادن موقعیت شغلی یا تحصیلی را هزینه ازدواج و فرزندآوری می‌دانند. بنابراین قصد و رفتار آن‌ها در چهارچوب نظریه تعارض نقش تفسیر می‌شود و ناسازگاری نقش‌های مادری و دانشجویی یا شغلی تبیینی برای آن است. تعارض کار و فرزندآوری در سایر پژوهش‌ها نیز تأیید شده است (Edwards, 2002; هوم، ۱۹۸۶). نتایج این مطالعه زنان شاغل، به دلیل مدت زیادی را صرف تحصیل و جستجوی شغل و درآمد و هزینه‌هایی که از طرف خانواده‌های آنان

صرف تحصیل شده بود. از این رو نمی‌خواستند فرصت پیش‌رو را از دست بدهند و با اطمینان بیشتر در مورد ازدواج یا فرزندآوری تصمیم‌گیری کنند. ✓
 به‌طور خلاصه، دولت و سیاست‌گذاران باید با ایفای یک نقش فعال جوّ حمایت از خانواده و فرزندآوری را در جامعه اشاعه دهند. به‌عبارت دیگر، لازم است که در جامعه پُربیم امروزی، دولت با اعمال سیاست‌های حمایتی مانند فراهم نمودن زمینه‌های اشتغال‌زایی، برنامه‌های حمایتی در زمینه‌های شغلی، مسکن، ازدواج، بیمه‌های درمانی و تکمیلی، حمایت مالی از فرزند و ... ریسک و مخاطرات ازدواج و فرزندآوری را به حداقل برساند.

۵-۳-۲- پیشنهادهای پژوهشی برای پژوهش‌ها و پژوهشگران آینده

برای تحقیقات بیشتر موارد زیر پیشنهاد می‌گردد:

- ✓ با توجه به این که در این مطالعه تصمیم و اقدام زنان به ازدواج و فرزندآوری براساس یک مطالعه کمی و در چارچوب نظریات تعارض نقش، نابرابری جنسیتی، حمایت اجتماعی و منابع اقتصادی زنان تحلیل شد. انجام مطالعات کیفی برای تفسیر، پیشنهاد می‌شود.
- ✓ در صورت موجود بودن داده‌های خام مرتبط با رفتارها، ایده‌آل‌ها، نگرش‌ها و ترجیحات ازدواج و باروری و همچنین، شاخص‌های اقتصادی، در اختیار محققان قرار گرفته تا مطالعاتی مشابه تکرار گردد.
- ✓ تکرار مطالعاتی از این دست در دیگر مناطق استان مفید خواهد بود.
- ✓ در مطالعات احتمالی آتی، به مواردی همچون زنان شاغلی که به دلیل داشتن فرزند معلول یا پدر و مادر پیر قادر به تصمیم‌گیری در مورد ازدواج نمی‌باشد توجه شود.
- ✓ در مطالعات آتی، به متغیر نوع اشتغال (بخش خصوصی یا دولتی) بیشتر توجه شود.
- ✓ عوامل مؤثر بر تفاوت نگرش باروری واقعی و ایده‌آل باروری با تأکید بر شرایط فرهنگی و ایدئولوژی حاکم بر افراد مورد بررسی مفید خواهد بود.
- ✓ تکرار چنین مطالعه‌ای، در بین مردان دو شغله مفید به نظر می‌رسد.

۵-۴- محدودیت‌های پژوهش

هر تحقیقی، به‌ویژه در حوزه پدیده‌ها و رفتارهای انسانی، با محدودیت‌ها و تنگنانهایی رو بروست. تحقیق حاضر نیز با محدودیت‌هایی مواجه بوده است که ممکن است بر روی شناخت بهتر و عمیق‌تر مسأله مورد بررسی تأثیر گذاشته باشد. محدودیت‌های این تحقیق را می‌توان در موارد زیر برشمرد:

اولین محدودیت، به نوع داده‌های تحقیق برمی‌گردد. از آنجا که داده‌ها از طریق پرسشنامه گردآوری شد و نامفهوم بودن مفاهیم و عبارات جمعیت‌شناسی و جامعه‌شناسی برای پاسخگویان ما را درک و تحلیل دقیق موضوع ناتوان خواهد کرد. از این‌روست که در سنجش نگرش‌های مربوط به باروری و فرزندآوری در کنار پرسش نامه، یادداشت‌برداری گردد.

دومین محدودیت، به تعمیم‌پذیری نتایج به‌لحاظ مکانی بر می‌گردد. تفاوت‌های قومی، فرهنگی، ساختار اقتصاد، قلمرو جغرافیایی و ... حتی در درون یک شهر وجود دارد. چه این تفاوت‌ها ممکن است که در بین شهرها بیشتر باشد. لذا، تعمیم نتایج مطالعه حتی به خود شهر سنندج هم بایستی با احتیاط همراه باشد.

و سرانجام این‌که، اگرچه تحقیق پیمایشی - یعنی روش مورد استفاده در مطالعه حاضر - یکی از مهم‌ترین و قابل اعتمادترین روش‌های شناخت در تحقیقات علوم اجتماعی است، اما به‌دلیل محدودیت‌های احتمالی پیمایش از یک‌طرف، و پیچیدگی و چندبُعدی بودن رفتار و ایده‌آل‌های باروری و تغییرپذیری آن‌ها در شرایط و موقعیت‌های زمانی و مکانی مختلف از طرف دیگر، ضمن بهره‌گیری از نتایج تحقیق، باید جانب احتیاط هم نگه داشته شود.

احمدی، سید فتح الله (۱۳۹۱) "نگاهی به وضعیت طلاق در سه استان کرمانشاه، کردستان و آذربایجان غربی". در سایت رسمی جماعت دعوت و اصلاح، آدرس: <http://www.islahweb.content/2012/4/5435>

احمدی فراز، منصوره؛ عابدی، حیدرعلی و آذریزین، مهرداد (۱۳۹۳)، تبیین تجارب زنان شاغل پیرامون نقش مادری: یک پژوهش کیفی پدیدارشناسی، مجله تحقیقات کیفی در علوم سلامت، دوره ۳، شماره ۲، صص ۱۳۷-۱۴۸.

احمدنیا، شیرین (۱۳۸۳)، اثرات اشتغال بر سلامتی زنان، فصلنامه رفاه اجتماعی، سال سوم، شماره ۱۲، صص ۱۵۷-۱۷۸.

اسحاقی، محمد؛ محبی، فاطمه؛ پای نژاد، شهر بانو. و جهاندار، زینب. (۱۳۹۳). چالش‌های فرزندآوری زنان شاغل در یک مطالعه کیفی، نشریه زن در توسعه و سیاست، دوره ۱۲، شماره ۱، بهار ۱۳۹۳، صص ۱۱۱-۱۳۴.

افراسیابی، حسین؛ اسدی کوهنجانی، فاطمه، "چالش همسازی: تفسیر زنان از ایفای نقش خانهداری" جامعه‌شناسی نهادهای اجتماعی، دوره ۷، شماره ۱۶، پاییز و زمستان ۱۳۹۹، صص ۸۷-۱۱۵.

اعزازی، شهلا (۱۳۷۶)، جامعه‌شناسی خانواده، تهران: انتشارات روشنگران و مطالعات زنان. پژوهان علی و عرب، مرتضی (۱۳۹۶)، عوامل اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی مؤثر بر تعداد فرزندان ایده‌آل در بین زنان شاغل و غیر شاغل منطقه ۸ تهران، فصلنامه جمعیت، دوره ۲۲، شماره ۹۱ و ۹۲، صص ۷۸-۵۸.

تنهایی، ابوالحسن (۱۳۶۹)، نظریه‌های جامعه‌شناختی، چاپ اول، تهران: انتشارات سمت. تنهایی، ابوالحسن (۱۳۷۱)، درآمدی بر مکاتب و نظریه‌های جامعه‌شناسی، چاپ اول، تهران: نشر مردنیز.

تیم دیلینی. (۱۳۸۷). نظریه‌های کلاسیک جامعه‌شناسی. ترجمه بهرنگ صدیقی و وحید طلوعی. تهران: نشر نی.

ببی، ازل (۱۳۸۱). روش‌های تحقیق در علوم اجتماعی، ترجمه رضا فاضل. تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت)، ۱۳۸۱.

حائری مهریزی، علی اصغر، طاووسی، محمود، صدیقی، ژیلا، مطلق، محمد اسماعیل، اسلامی، محمد، تقی زاده، فاطمه، منتظری، علی (دلایل تمایل و عدم تمایل به فرزندآوری در میان مردم شهری و روستایی ایران: یک مطالعه ملی). نشریه پایش، سال ۱۶، شماره ۵، مهر و آبان ۱۳۹۶، صص ۶۴۵-۶۳۷.

حبیب‌پور، کریم و رضا صفری (۱۳۸۸). راهنمای جامع کاربرد SPSS در تحقیقات پیمایشی (تحلیل داده‌های کمی)، چاپ پنجم، تهران: مؤسسه راهبرد پیمایش.

- حبیب پور گتایی، کرم، غفاری؛ غلامرضا (۱۳۹۱). علل افزایش سن ازدواج دختران، زن در توسعه و سیاست (پژوهش زنان)، دوره ۹، شماره ۱، بهار ۱۳۹۰: ۳۴-۷.
- حیدری، آرمان. و دهقانی، حمیده. (۱۳۹۵). شناسایی کیفی پدیده تعارض خانواده- کار و چگونگی مدیریت آن در بین زنان معلم متأهل شهر دلووار، جامعه شناسی کاربردی، سال ۲۷، شماره پیاپی ۶۳، شماره ۳، پاییز ۱۳۹۵، صص ۴۰-۱۵.
- حیدری، سعیده، سلحشوریان فرد، آسیه؛ رفیعی، فروغ. و حسینی، فاطمه. (۱۳۸۷). "ارتباط حمایت اجتماعی درک شده از سوی منابع مختلف و اندازه شبکه اجتماعی با کیفیت زندگی بیماران مبتلا به سرطان"، فصلنامه فیض، دوره ۱۲، شماره ۲، ۱۳۸۷، صص ۶۳-۵۷.
- دعایی، حبیب‌الله؛ پور، سمیرا و خریدار، فاطمه (۱۳۹۱)، تحلیل و بررسی عوامل پیش‌بینی‌کننده تعارض کار- خانواده و قصد ترک خدمت (مورد مطالعه: پرستاران بیمارستان قائم (عج) در مشهد)، مجله علوم اجتماعی دانشگاه فردوسی مشهد، دوره ۹، شماره ۱، صص ۶۳-۸۸.
- دورکیم. (۱۳۶۸). قواعد روش جامعه‌شناسی. ترجمه علمی محمد کاردان. تهران: نشر طلوعی.
- دواس، دی. ای (۱۳۸۳). پیمایش در تحقیقات اجتماعی، ترجمه هوشنگ نایبی، چاپ پنجم، تهران: نشر نی.
- رستگار خالد، امیر (۱۳۸۵)، خانواده-کار-جنسیت، تهران: انتشارات شورای فرهنگی-اجتماعی زنان.
- رازقی نصرآباد، حجه بی بی، علی‌مندگاری، ملیحه و محمدی پور ندوشن، علی (۱۳۹۴)، بررسی تعارض کار-خانواده و رابطه آن رفتار باروری (مطالعه‌ای در بین زنان شاغل در اداره آموزش و پرورش شهر یزد)، نامه انجمن جمعیت‌شناسی ایران، سال ۱۰، شماره ۱۹، صص ۱۶۵-۱۹۳.
- رازقی نصرآباد، حجه بی بی و حسینی، زینب (۱۳۹۸)، مطالعه تجربه ایفای همزمان نقش شغلی- خانوادگی در مادران شاغل دارای فرزند خردسال، جامعه‌شناسی کاربردی، سال سی ام، شماره پیاپی (۷۵)، شماره سوم، پاییز ۱۳۹۸.
- رستگار خالد، امیر؛ مصلحی جانیان، نرگس؛ آذرنگ، ندا؛ بررسی میزان تعارض نقش‌های کاری و خانوادگی در بین زنان (پلیس و معلم) و عوامل موثر بر آن فصلنامه برنامه‌ریزی رفاه و توسعه اجتماعی، شماره ۲۴، صص ۱۶۳-۱۲۹ پاییز ۱۳۹۴.
- رضایی، مهدی (۱۳۹۰). زمینه‌های فرزندآوری پایین در کردستان ایران: مطالعه موردی شهر سقز رساله دوره دکتری رشته جمعیت‌شناسی، تهران، دانشکده علوم اجتماعی.

ریتزر، جورج (۱۳۸۳): نظریه جامعه‌شناختی در دوران معاصر، ترجمه محسن ثلاثی، تهران: انتشارات علمی-فرهنگی.

ساروخانی، باقر (۱۳۷۰)، دائرةالمعارف علوم اجتماعی، تهران: انتشارات کیهان.

سرایبی، حسن (۱۳۸۱) گذار جمعیتی ایران: ملاحظات مقدماتی، دوره ۵، شماره ۹، آذر ۱۳۷۶.
سرایبی، حسن (۱۳۹۱)، جمعیت‌شناسی و جمعیت ایران، گزیده مقاله‌ها، تهران: مرکز مطالعات و پژوهش‌های جمعیتی آسیا و اقیانوسیه.

سرایبی، حسن (۱۳۹۰). مقدمه‌ای بر نمونه‌گیری: در تحقیق تهران: سمت.
سفیری، خدیجه و زارع، زهرا (۱۳۸۵). احساس ناسازگاری میان نقش‌های اجتماعی و خانوادگی در زنان، نشریه مطالعات زنان، سال چهارم، شماره ۲، صص ۷۰-۴۷.
سیدمن، استیون؛ (۱۳۹۶). کشاکش آرا در جامعه‌شناسی، ترجمه هادی جلیلی، تهران نشر نی. چاپ نهم.

شعبانی بهار، غلامرضا؛ فراهانی، ابوالفضل و باقریان فاضل، فاطمه (۱۳۹۱)، تعیین رابطه بین تعارض کار- خانواده و کیفیت زندگی رؤسا و نایب رؤسای هیأت‌های ورزشی استان همدان، پژوهش‌نامه مدیریت ورزشی و رفتار حرکتی، دوره ۸، شماره ۱۵، صص ۱۰۹-۱۲۲.

صادقی، رسول و شهابی، زهرا (۱۳۹۸) تعارض کار و مادری: تجربه گذار به مادری زنان شاغل در شهر تهران، جامعه‌شناسی کاربردی، دوره ۳۰، شماره ۱، صص ۱۰۴-۹۱.
ضرابی، وحید و مصطفوی، سید فرخ (۱۳۹۰)، بررسی عوامل مؤثر بر سن ازدواج زنان در ایران، یک رویکرد اقتصادی، فصلنامه پژوهش‌های اقتصادی، سال ۱۱، شماره ۴، صص ۳۳-۶۴.

عباسی شوازی، محمد جلال (۱۳۸۰)، همگرایی رفتارهای باروری در ایران میزان، روند و الگوی سنی باروری در استانهای کشور در سالهای ۱۳۵۱ و ۱۳۷۵، نامه علوم اجتماعی، شماره ۱۸، پاییز و زمستان ۱۳۸۰، صص ۲۳۱-۲۰۱.

عباسی شوازی، محمد جلال و میمنت حسینی چاوشی (۱۳۹۲). تحولات باروری در ایران در چهار دهه اخیر: کاربرد و ارزیابی روش فرزندان خود در برآورد باروری با استفاده از داده‌های سرشماری ۱۳۸۵، ۱۳۷۵، ۱۳۵۶ و ۱۳۹۰. پژوهشکده آمار، مرکز آمار ایران، تهران.

عباسی شوازی، محمد جلال و دراهکی، احمد (۱۳۹۶)، تأثیر سنخ‌های متفاوت شبکه‌های اجتماعی بر قصد باروری: مطالعه زنان حداقل یکبار ازدواج کرده مناطق شهری استان بوشهر، نامه انجمن جمعیت‌شناسی ایران، سال ۱۲، شماره ۲۳، بهار و تابستان ۱۳۹۶، صص ۷-۴۱.

فتحی پور، پری؛ رسول زاده اقدام، صمد؛ بررسی تعارض کار، خانواده - کار در بین زنان شاغل در نهادهای دولتی شهر تبریز، مطالعات جامعه‌شناسی سال ۹، شماره ۳۶، پاییز ۱۳۹۶، صص ۴۸-۳۱.

قندهاری، پردیس (۱۳۸۲)، زن و قدرت: بررسی مردم‌شناختی عرصه‌ها و مصادیق قدرت در چند خانواده ایرانی، تهران: نشر بقعه، معاونت پژوهشی پژوهشکده مردم‌شناسی. کرلینجر، فرد، نیکلز (۱۳۹۳). مبانی پژوهش در علوم رفتاری جلد اول. ترجمه حسن پاشا شریفی و جعفر نجفی زند، تهران: انتشارات آوای نور.

کلانتری بناکتی، سیده زهرا. آذر، عادل. عباسی شوازی، محمد جلال (۱۳۹۶) بررسی تحولات جمعیتی ایران با استفاده از رتویکرد پویایی سیستم. نامه انجمن جمعیت‌شناسی ایران سال دوازدهم، بهار و تابستان ۱۳۹۶، شماره ۲۴، صص ۷-۴۱. کوزر، لوئیس آلفرد. و روزنبرگ، برنارد (۱۳۷۸). نظریه‌های بنیادی جامعه‌شناختی، ترجمه: فرهنگ ارشاد، نشرنی.

گروسی، سعیده؛ آدینه‌زاد، راحله (۱۳۸۹). بررسی رابطه عوامل اجتماعی با تعارض نقش‌های شغلی و خانوادگی در بین زنان شاغل شهر کرمان. مجله علوم اجتماعی دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه فردوسی مشهد ۱۵، دوره ۷، شماره ۱، صص ۱۳۹-۱۲۱. گیدنز، آنتونی (۱۳۸۹). جامعه‌شناسی. ترجمه محسن ثلاثی. تهران: نشر نی.

لاجوردی، هاله (۱۳۷۶)، ساختار قدرت در خانواده، تهران: انتشارات دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه تهران.

مالمیر، مهدی و ابراهیمی، مرضیه (۱۳۹۹)، نوع‌شناسی ساختار قدرت در خانواده ایرانی، مطالعات راهبردی زنان، دوره ۲۲، شماره ۸۷، صص ۳۲-۷. محمودیان، حسین و مهدی رضایی (۱۳۹۱) زنان و کنش کم‌فرزندآوری: مطالعه موردی زنان کرد. فصلنامه مطالعات راهبردی زنان (کتاب زنان)، دوره ۱۴، شماره ۵۵: صص ۱۷۳-۲۲۵.

محمدی مقدم، یوسف؛ مؤیدی، علی و کشتکار، اسماعیل (۱۳۹۴). تعارض بین کارکنان پلیس مبارزه با مواد مخدر ناجا در محیط شغلی و خانوادگی، فصلنامه مطالعات مبارزه با مواد مخدر، سال ۷، شماره ۲۶ و ۲۷، صص ۲۱-۳۰.

مرکز آمار ایران (۹۵-۱۳۴۵)، نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن کل کشور و استان کردستان در سال‌های ۱۳۹۵-۱۳۴۵. درگاه ملی آمار. سرشماری عمومی نفوس و

مسکن، نتایج سرشماری <https://www.amar.org.ir/>

مؤسسه ملی تحقیقات سلامت جمهوری اسلامی ایران (۱۳۹۸)، وضعیت نرخ باروری در ایران، دبیرخانه دیده‌بانی نظام سلامت، در:

<https://nih.tums.ac.ir/UpFiles/Documents/d253caad-7331-4245-a673-07c8ad2bf949.pdf>

- مرکز آمار ایران (۱۳۸۸) نتایج کلی سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۸۵ استان کردستان تهران: دفتر ریاست، امور بین الملل و روابط عمومی.
- مرکز آمار ایران (۱۳۹۰) سالنامه آماری استان کردستان سال ۱۳۹۰، استانداری کردستان، دفتر آمار و اطلاعات. در <http://ostan-kd.ir/Files/1/92/Salname-Amari-90/index-html>
- مرکز آمار ایران (۱۳۹۵) میزان باروری کل بر پایه نتایج سرشماری ۱۳۹۵ در دوره زمانی ۱۳۹۱-۱۳۹۵ <https://www.amar.org.ir/Portals/O/News/1396/1-barvari.pdf>
- نبوی، سیدعبدالحسین و شهرداری، مرضیه (۱۳۹۱)، بررسی تأثیر محرک‌های تنش‌زا و حمایت اجتماعی در خانواده بر تعارض خانواده با کار (مورد مطالعه: زنان شاغل ادارات دولتی شهر اهواز)، مجله جامعه‌شناسی ایران، دوره ۱۳، شماره ۱ و ۲، صص ۳۱-۵۷.
- هام، مگی؛ گمبل، سارا (۱۳۸۲). فرهنگ نظریه‌های فمینیستی. ترجمه نوشین احمدی. فیروزه مهاجر و فرخ قره‌داغی. تهران: توسعه.
- همتی، رضا؛ مکتوبیان، مریم (۱۳۹۲). بررسی وضعیت نابرابری جنسیتی در میان کشورهای منتخب خاورمیانه با تأکید بر جایگاه ایران. پژوهش‌نامه زنان. پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی. سال ۴، شماره ۲، پاییز و زمستان، صص ۱۱۵-۱۴۲.
- Abbasi-Shavazi, M. J., & McDonald, P. (2005) National and provincial level fertility trends in Iran, 1972-2000, Working Paper in Demography, No. 94, the Australian National University, Canberra.
- Abbasi-Shavazi, M. J., McDonald P., & M. Hosseini-Chavoshi (2009a) The fertility transition in Iran: Revolution and Reproduction, New York: Springer.
- Adisa, T. A & Gbadamosi, G (2016), "understanding the causes and consequences of work-family conflict: An exploratory study of Nigerian employees". Employee Relations. Vol. 38 No. 5 2016. Pp. 770-788.
- Aminah, A. (1997). "Work-family conflict and social support", Department of Extension Education, 93-101.
- Becker, G.S. (1981). A treatise on the family. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Bernardi, F. (2001). The employment behavior of married Women in Italy. In H.-P. Blossfeld & S. Drobnic (Eds.), Careers of couples in contemporary society (pp.121-145). New York, NY: Oxford University Press.
- Bernardi, L., & Klarner, A. (2014). Social networks and fertility, Demographic Research, 30 (22): 641-669.
- Blossfeld, H.-P. (Ed.). (1995). Thy new role women. Boulder, Co: Westview Press.
- Blood, R. O. & Wolf, D. M. (1960). Husband and Wives, Gellencoe Illinois, the Free Press, Broderick. C.B.
- Brant, C. R., Mynatt, C. R. & Doherty, M. E. (1999). "Judgments about sexism: A policy capturing approach", Sex Roles, 41(5/6): 347-374.
- Buhler, C., & Fratzcak, E. (2007). Learning from others and receiving support; the impact of personal network on fertility intentions in Poland, European Societies 9(3):359-382.

- Carlson, D.S.& PerreWe, P.L.(1999)"The role of social support in the Stress or Strain Relationship.An Examination of Work- Family Conflict", *Journal of Mangement*,25(4):513-540.
- Carlson, D. S., Kacmar, K. M. & Williams, L. J. (2000). "Construction and initial validation of amultidimensional measure of work-family conflict", *Journal of Vocational Behavior*, 56: 249-276.
- Cherlin, A. J. (1981). *Marriage, divorce, remarriage* (2nd ed.). Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Cohen, S.(2004):"Social relationship and health". *American psychologist*, 59,676-686.
- Collins,K (2020). Who to Blame and How to Solve It: Mothers Perceptions of Work-Family Conflict Across Western Policy Regimes, *journal of Marrisge and Family* 82 (gune 2020). 849-864.
- Davidson, L. M, Demaray, M.L, Malecki,ch.K, Ellonen, N and Koriamak, R.(2008):"United stated and Finnish adolescent's perception of social support: across- cultural analysis". *School psychology international*, vol.29(3):363-375.
- Edwards, M. E. (2002). Education and occupations: Reexamining the conventional wisdom about later first births among American mothers, *Sociological Forum*, 17:423-443.
- Frone, M. R., Russell, M. & Cooper, M. L. (1992). Antecedents and outcomes of work-family conflict, *Journal of Applied Psychology*, Vol. 77: 65-78.
- Fuwa, M. (2014), work –family confict and attitudes toward marriag, *jurnal of Family issues* 2014,vol.35(6) pp. 731-754.
- Good, W.J.(1960)."Theory of role strain." *American sociolsgical Review*, 25(4):483-496.
- Greenhaus, J. H., & Beutell, N. J. (1985). Sources of conflict between work and family roles, *Academy of Management Review*, 10 (1): 76-88.
- Grandey, A. A., Cordeiro, B. L. & Crouter, A. C. (2005), "A longitudinal and multi-source test of the work-family conflict and job satisfaction relationship", *Journal of Occupational and Organizational Psychology*, Vol. 78, pp. 305-23.
- Gutek, B., Searle, S. & Klepa, L. (1991). "Rational versus gender role explanations for work- family conflict, *Journal of Applied Psychology*, 76(4): 560-568.
- Hakim, C.(2003a). A new approuch to explaining fertility patterns; preference theory. *Population and Development Review*, 29, 349-374.
- Hakim, C.(2003b) *Models if the Family in Modern Soci-etes:Ideals and Realities*,Ashgate, Aldershot.
- Higgins,C.DuXbury,A.and Linda, E.(1992)"Work-Family Conflict: A Comparison of Dual-Career Man", *Journal of Organi=ational Behavior*",13(4):389-411.
- Hin, S., Gauthier, A., Goldstein, J., & Bühler, C. (2011). "Fertility preferences: What measuring second choices teaches us", *Vienna Yearbook of Population Research*, 9: 131-156.
- Hoem, J.M. (1986). The impact of education on modern family-union initiation.*European Journal of Population*, 2: 113-133.
- Kim, H. K., & Kim, Y.(2017). work-life conflict of married and chiless single female workers, *Internatinal of Manpower* vol.38 No 8, 2017 pp. 11-57,11-70.
- Keramara, C. & Treichler, P. A. (1985). *A Feminist Dictionary: In our own Words*, London: Pandora Press.

- Kirk, J. (2004) "Impossible fictions: The lived experience of women teachers in Karachi." *comparative Education Review*, 48(4):374-395.
- King, L. A., Mattiomore, L. K., King, D. W. & Adams, G. (1995). "Family support inventory for workers: A new measure of perceived social support from family members", *Journal of Organizational Behavior*, 16(3): 235-258.
- Kim. E, j & Parish. S.(2020). Family-supportive workplace policies and South Korean mothers perceived work-family conflict: accessibility matters.*Asian Population Studies*,(2020)Vol. 16, No 2, 167-182.
- Kossek, E. E. Turner. B. S, & Lee, K. H (2017). *Work-Family Conflict and Work-Lif Conflict*.
- Liberman, Benjamin, E.(2012) The mediating role of family-work conflict on relationship between family and work domain variables and employment trade-offs, Submitted in parial fulfillment of the requirements for the degree of Dctor of philosophy under the Executive Committee of the Graduate School of Arts and Sciences, Columbia Univesity.
- Liefbroer, A.C.,& Corign, M. (1999). Who, what, wjere and wjen? Spcifying the impact of educational attainment and labour force participation on family formation. *European journal of Population*, 15,45-75.
- Masoudi-Alavi, N., Ghofrani-Pour, F., Ahmadi, F., Rajab, A., & Babaei, Gh. R. (2003). Quality of life in diabetics referred to Iran Diabetes Association (IDA), Tehran, 2003, *Behbood the Scientific Quarterly*, 21(8): 47-56.
- McDonald, p. (2000a). Gender Eqity in Theories of fertility Transition. *Population and Deveopment Review*, 26(3), 427-439.
- McDonald, P. Gender equity, social institutions and the future of fertility. *Jornal of Popolation Research* 17, 1-16 (2000b).
- McDonald, P 2001, " Family and change in the Asia-Pacific region: An overview", *Family well-being: Learning from the past for the betterment in the future*, ed. Jamilah Ariffin & Adeline Louis, ISI Publication, Malaysia, pp. 1-12.
- Miettinen, A., Basten, S., & Rotkirh, A. (2011). Gender equality and fertility intentions revisited: Evidence Finland, *Demographic Research*, 24 (20): 469-496.
- Michel, J. S, Michelson, J. K, Kotrba, L. M, Lebeton, J. M and Baltes, B. B. (2009): A comparative test of work-family conflict models and critical examination of work- family linkages. *Journal of vocational behavior* 74:199-218.
- Miller, W. B. (1994). "Childbearing motivations, desires, and intentions: A theoretical framework", *Genetic, Social and Psychology Monographs*, 102(2): 225-258.
- Ono,H. (2003). Womens economic standing, marriage timing, and crossnational contexts of gender. *journal of Marriage and family*, 65, 275-286.
- Oppenhimer, V. K. (1997). Women s employment the gain to marriage: The specialization and trading model. *Annual Review of Sociology*,23,431-453.
- Perugini, M., & Bagozzi R. D. (2001). "The role of desires and anticipated emotions in goaldirected behaviours: Broadening and deepening the theory of planned behavior", *British Journal of Social Psychology*, 40: 79-98.
- Peters, P., Dulk, L. D., & Lippe, T. V. (2009), "The effects of time spatial flexibility and new working conditions on August employees' work-life balance: the Dutch case", *Community, Work & Family*, 12 (3): 279-297.

- Porter, S. & Ayman, R. (2010). "Work flexibility as a mediator of the relationship between workfamily conflict and intention to quit", *Journal of Management & Organization*, 16 (3): 411-424.
- Senze, B., Felicioli, M., Morreau, A., & Le Goaziou, M-F. (2004). Quality of life assessment of type 2 diabetic patients in general medicine, *Press Medicine*, 33(3): 160-166.
- South, S. G.(2001). Time-dependent effects of wives employment on marital dissolution. *American Sociological Review*, 66, 226-245.
- Taniguchi, H., & Rosenfeld, R. A. (2002). Women's employment exit and re-entry: Differences among Whites, Blacks, and Hispanics, *Social Science Research*, 31: 432-471.
- Torr, B. M. & Short, S. E. (2004). Second births and the second shift: A research note on gender equity and fertility, *Population and Development Review*, 30(1): 109-130.
- Tsuya, N., & Mason, K. O. (1995). Changing gender roles and below-replacement fertility in Japan. In K. O. Mason & A.-M. Jensen (Eds.), *Gender and family change in industrialized countries* (pp. 139-169. Oxford, England:Clarendon Press.
- Turner J., (1998). *The structure of sociological theory*, sixth edition, Wadsworth publishing company
- Weeks, J. R. (2012). *Population: An Introduction to Concepts and Issues*, Wadsworth, Cengage Learning press.
- Whelan, C. B. (2006). *Why smart men marry women*. New York, NY: Simon & Schuster.
- Wood, G., & Newton, J. (2006). Childlessness and women managers: Choice, context, and discourses, *Gender Work and Organization*, 13: 338-58.
- Young, M. E., & Long, L. L. (1998). *Counseling and therapy for couples*, Pacific Grove, California: Brooks/Cole.

Abstract

One of the most fundamental demographic changes in Iran over the past three decades has been the dramatic decline in childbearing and marriage developments. The present study investigated the relationship between work-family conflict and working marriage and fertility attitudes of working women. The theoretical framework and analytical model of the research were adapted from existing theories on role conflict and theories of gender inequality, social support and economic resources of women and hypotheses were developed. The present study is a quantitative and correlational study and in terms of data collection method, is a survey conducted in 1400 in Sanandaj. The statistical population includes unmarried and married women aged 15 to 49 years, 338 of whom were constructed by multi-stage cluster sampling and simple random sampling to answer the researcher questionnaire and in their own way Statements were selected. The results of research at the level of bivariate relationships have confirmed the validity of some hypotheses; On the other hand, unmarried women who have experienced higher work-family conflict have found that a higher age is appropriate for marriage, ie there is a direct relationship between the level of work-family conflict and their attitude towards the minimum appropriate age for marriage. There was. On the other hand, the higher experience of work-family conflict among married women has been associated with a view to fewer children, which indicates an inverse relationship between the two variables. In addition, in both unmarried and married women, the relationship between family social support and work-family conflict is reversed, and in married women, the relationship between family role demands and expectations and gender equality with work-family conflict The relationship was inverse and significant. Multivariate analysis of data in two separate models for unmarried and married women showed that in single women, 23.5% of changes in attitudes toward the appropriate age of marriage for girls by two variables of employment status in a negative direction and work-family conflict It is explained in a positive way. In married women, two variables of work-family conflict in the negative direction and age in the positive direction explained 42.5% of the changes in attitudes toward the number of ideal children. In summary, the results of this study highlight the position of women in safe and stable job positions as well as resolving conflicts between work and family by adopting family protection policies to achieve the ideals of marriage for girls and the ideal of childbearing.

Keywords: Work-family conflict, Unmarried and married women, Attitude to the age of marriage, Attitudes towards fertility.

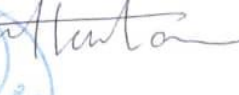

University of Kurdistan
Faculty of Humanities and Social Sciences
Department of Sociology

A Thesis
Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree
of M.A. in Master Thesis at Sociology

Title:
Investigating the relationship between work-family conflict and
marriage and fertility attitudes
(Case study of employed women in Sanandaj)

By:
Asrin Behzadnia

The above thesis was evaluated and approved by the following
members-of the thesis committee with **Excellent** quality on July 13,
2022.

<u>Position</u>	<u>Name and Title</u>	<u>Signature</u>
1. Supervisor:	Assis.prof.Dr. Saeed Khani	
2. Advisor :	Assoc.prof.Dr.. Hossein Daneshmehr	
2. External Examiner:	Assoc.prof.Dr. Hatem Hosseini	
3. Internal Examiner:	Assis.prof.Dr. Hossein Mohammadzadeh	
Head of Department:	Faculty Graduate Coordinator	
Dr. Saeed Khani	Dr. Mehdi Hatami	

**University of Kurdistan
Faculty of Humanities and Social Sciences
Department of Sociology**

A Thesis

Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree
of M.A. in Master Thesis at Sociology

Title:

**Investigating the relationship between work-family conflict and
marriage and fertility attitudes
(Case study of employed women in Sanandaj)**

By:

Asrin Behzadinia

Supervisor:

Dr. Saeed Khani

Advisor:

Dr. Hossein Daneshmehr

July 2022

**University of Kurdistan
Faculty of Humanities and Social Sciences
Department of Sociology**

A Thesis
Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree
of M.A. in Master Thesis at Sociology

Title:
**Investigating the relationship between work-family conflict and
marriage and fertility attitudes
(Case study of employed women in Sanandaj)**

By:
Asrin Behzadina

Supervisor:
Dr. Saeed Khani

Advisor:
Dr. Hossein Daneshmehr

July 2022